

Odbor za upravljanje zračnega prostora Republike Slovenije

Langusova ulica 4, 1535 Ljubljana

T: 01 478 80 00
F: 01 478 81 39
E: gp.mzi@gov.si
www.mzi.gov.si

Številka: 3722-3/2019/43-02011413
Datum: 17. 12. 2019

Poročilo
o izvajanju prilagodljive uporabe zračnega prostora
in ocena uporabe zračnega prostora
2018

za Odbor:

dr. Alojz Krapež
Predsedujoči
Odboru za upravljanje zračnega prostora
Republike Slovenije

Odbor za upravljanje zračnega prostora Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Odbor) je v skladu z:

- Uredbo Komisije (ES) št. 2150/2005 z dne 23. decembra 2005 o določitvi skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora (v nadaljnjem besedilu: Uredba EU FUA)
- Uredbo o izvajanju Uredbe Komisije (ES) št. 2150/2005 o določitvi skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora
- Uredba (ES) št. 551/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2004 o organiziranosti in uporabi zračnega prostora na enotnem evropskem nebu (uredba o zračnem prostoru), ki je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1070/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009
- Eurocontolovimi specifikacijami (*EUROCONTROL Specification for the application of the Flexible Use of Airspace (FUA) – ECTRL SPEC*), in
- Protokolom za upravljanje zračnega prostora Republike Slovenije (2014)

pripravil poročilo o izvajanju prilagodljive uporabe zračnega prostora in oceno uporabe zračnega prostora v letu 2018.

Poročilo temelji na poročilih oz. podatkih, ki so jih posredovali Javna agencija za civilno letalstvo RS (v nadaljnjem besedilu: agencija), Vojaški letalski organ, Celica za upravljanje zračnega prostora RS (v nadaljnjem besedilu: Celica) ter Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o. Poročilo zajema obdobje leta 2018 oziroma kot navedeno.

I. Poročilo o izvajanju prilagodljive uporabe zračnega prostora 2018

1. Pravne podlage

Uredba (ES) št. 551/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2004 o organiziranosti in uporabi zračnega prostora na enotnem evropskem nebu (uredba o zračnem prostoru), ki je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1070/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 v drugem odstavku 7. člena določa: »Države članice pošljejo Komisiji letno poročilo o uporabi koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora v svoji pristojnosti v okviru skupne prometne politike.«

Uredba EU FUA v 8. členu (Poročanje) določa: »Pri letnem poročanju o izvajanju prilagodljive uporabe zračnega prostora iz člena 7(2) Uredbe (ES) št. 551/2004 države članice navedejo podatke, ki so podrobno določeni v Prilogi k tej uredbi.« Priloga II nadalje določa seznam elementov, potrebnih za letno poročilo o izvajanju prilagodljive uporabe zračnega prostora:

- splošen opis nacionalne organizacije in odgovornosti na ravni 1, ravni 2 in ravni 3 koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora,
- ovrednotenje delujočih sporazumov, postopkov in podpornih sistemov, ustanovljenih na strateški, predtaktični in taktični ravni upravljanja zračnega prostora. To vrednotenje se opravi v zvezi z varnostjo, zmogljivostjo zračnega prostora, učinkovitostjo in prilagodljivostjo operacij zrakoplovov vseh uporabnikov,
- problemi pri izvajanju te uredbe, sprejeti ukrepi in potrebe po spremembah,
- izidi nacionalnih inšpekcijskih pregledov, statističnih raziskovanj in revizij varnosti,
- sodelovanje med državami članicami pri upravljanju zračnega prostora in zlasti pri ustvarjanju in upravljanju čezmejnega zračnega prostora in čezmejnih dejavnosti.

Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 390/2013 z dne 3. maja 2013 o določitvi načrta izvedbe za navigacijske službe zračnega prometa in funkcije omrežja v Prilogi V (seznam podatkov, ki jih je treba zagotoviti za namen te uredbe) v točki (j) nalaga, da nacionalni nadzorni organi zbirajo in dajo

na voljo informacije o tem, kako nacionalni organi/organi funkcionalnega bloka zračnega prostora uporabljajo koncept prilagodljive uporabe zračnega prostora, da se zagotovijo optimalne koristi za civilne in vojaške uporabnike zračnega prostora.

2. Izpolnjevanje obveznosti poročanja

Za Republiko Slovenijo izvaja obveznost poročanja pristojni organ Javna agencija za civilno letalstvo RS (v nadaljnjem besedilu: agencija) z izpolnjevanjem vprašalnika »*SES and EASA BR IMPLEMENTATION Questionnaire Part I*«, ki ga po uskladitvi z vsemi deležniki, tudi Ministrstvom za infrastrukturo in Ministrstvom za obrambo, v funkciji organizacij, katerih predstavniki so imenovani v Odbor za upravljanje zračnega prostora Republike Slovenije, posreduje Evropski agenciji za varnost v letalstvu (v nadaljnjem besedilu: EASA). Obveznost agencije kot nacionalnega nadzornega organa, da izpolnjuje te vprašalnike, izhaja iz 15. člena (Poročanje o varnostnem nadzoru) Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 1034/2011 z dne 17. oktobra 2011 o nadzoru varnosti pri upravljanju letalskega prometa in službah letalske navigacije in spremembi Uredbe (EU) št. 691/2010 oz. Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2017/373 z dne 1. marca 2017 o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor, razveljavitvi Uredbe (ES) št. 482/2008, izvedbenih uredb (EU) št. 1034/2011, (EU) št. 1035/2011 in (EU) 2016/1377 ter spremembi Uredbe (EU) št. 677/2011 (UL L št. 62 z dne 8. 3. 2017, str. 1).

Obveznost poročanja po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 390/2013 (načrt izvedbe) izvaja agencija preko poročanja »*PP RP2, Annual Monitoring Report*« Organu za oceno uspešnosti.

3. Javnost dela

Odbor se je za namen podajanja informacij o tem, kako nacionalni organi/organi funkcionalnega bloka zračnega prostora uporabljajo koncept prilagodljive uporabe zračnega prostora, da se zagotovijo optimalne koristi za civilne in vojaške uporabnike zračnega prostora, zavezal k objavam informacij na spletnih straneh. Tako organizaciji oz. ministrstvu, katerih člani konstituirajo Odbor, objavljajo na svojih spletnih straneh informacije o prilagodljivi uporabi zračnega prostora, Protokolu in delu Odbora.

Spletna stran o upravljanju zračnega prostora:

<https://www.gov.si/teme/upravljanje-zracnega-prostora/>

4. Splošen opis nacionalne organizacije in odgovornosti na ravni 1, ravni 2 in ravni 3 koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora

Uredba o izvajanju Uredbe Komisije (ES) o določitvi skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora (Uradni list RS, št. 81/2013) je določila pristojne organe, njihove naloge in nadzor v zvezi z izvajanjem Uredbe EU FUA.

a. Nivo strateškega upravljanja zračnega prostora – raven 1

Naloge strateškega upravljanja zračnega prostora Republike Slovenije iz 4. člena, naloge ocenjevanja varnosti iz 7. člena in naloge poročanja iz 8. člena Uredbe EU FUA izvaja ministrstvo, pristojno za promet, v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za obrambo. Za ta namen je bil ustanovljen Odbor. Predloge odločitev in drugih strokovnih gradiv v zvezi z nalogami na nivoju strateškega upravljanja zračnega prostora iz prvega odstavka 2. člena Uredbe o izvajanju Uredbe Komisije (ES) o določitvi skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora (Uradni list RS, št. 81/2013) (v nadaljnjem besedilu: uredba o izvajanju EU uredbe) pripravlja Odbor, ki sta ga ustanovita ministrstvo, pristojno za promet, in ministrstvo, pristojno za obrambo.

b. Nivo predtaktičnega upravljanja zračnega prostora – raven 2

Naloge predtaktičnega upravljanja zračnega prostora Republike Slovenije iz 5. člena Uredbe EU FUA opravlja Celica. Člane Celice so izmed zaposlenih v Slovenski vojski, Agenciji Republike Slovenije za okolje in v javnem podjetju Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o., soglasno imenovali minister, pristojen za promet, minister, pristojen za obrambo, in minister, pristojen za meteorologijo. Slovenska vojska, Agencija Republike Slovenije za okolje in javno podjetje Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o., opredelijo naloge v zvezi s prilagodljivo uporabo zračnega prostora v delovnih procesih pristojnih služb in enot Slovenske vojske, letalskih meteoroloških služb in služb zračnega prometa.

Celica samostojno izvaja naloge, ki so opredeljene v točkah b, c, d, f, g, l in n prvega odstavka 4. člena Uredbe EU FUA, za potrebe Odbora in pristojnih ministrstev pa opravlja operativne naloge, ki so opredeljene v točkah e, h, i, j, k in m prvega odstavka 4. člena Uredbe EU FUA. Celica sprotno seznanja Odbor s sprejetimi odločitvami in odprtimi vprašanji upravljanja zračnega prostora.

Administrativne in druge podporne naloge za opravljanje nalog Celice zagotavlja javno podjetje Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: KZPS). Drugi stavek tretjega odstavka 4. člena nacionalne uredbe o izvajanju Uredbe EU FUA določa, da se tekoča zbirka arhivskega gradiva v zvezi z delovanjem Celice se hrani na ministrstvu, pristojnem za promet. Glede na to, da ni praktične rešitve za izvedbo tega, t.j. prenosa tekoče zbirke arhivskega gradiva v zvezi z delovanjem Celice, je Odbor zaprosil KZPS, da hrani tekočo zbirko arhivskega gradiva v zvezi z delovanjem Celice 10 let oziroma, da se opredeli glede roka hrambe tega gradiva. KZPS je sporočila Odboru, da bo zbirko arhivskega gradiva hranila 10 let.

c. Nivo taktičnega upravljanja zračnega prostora – raven 3

Naloge taktičnega upravljanja zračnega prostora Republike Slovenije iz 6. člena Uredbe EU FUA opravljajo izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa ter nadzorne vojaške enote neposredno in po svojih operativnih enotah – centrih za kontrolo zračnega prometa, centru za nadzor in kontrolo zračnega prostora ter na območju, na katerem se izvajajo dejavnosti, zaradi katerih se zahteva rezervacija ali omejitev zračnega prostora.

Izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa in nadzorne vojaške enote zagotovijo, da njihove službe in enote opravljajo naloge iz 6. člena Uredbe EU FUA. V ta namen te službe in enote vzpostavijo ustrezne postopke usklajevanja in izmenjave informacij ter zagotavljajo varnost pri upravljanju interakcij med civilnimi in vojaškimi leti.

d. Ustanovitev Odbora in imenovanje članov Celice

V letu 2014 sta ministra, pristojna za promet in obrambo ustanovila Odbor (Sklep o ustanovitvi Odbora za upravljanje zračnega prostora Republike Slovenije, št. 3722-2/2014/13 z dne 18. 3. 2014) nato so ministri, pristojni za promet, obrambo in kmetijstvo in okolje (za letalsko meteorologijo) imenovali člane Celice (Sklep o imenovanju članov Celice za upravljanje zračnega prostora Republike Slovenije, 3722-2/2014/14 z dne 25. 3. 2014). Vsi pristojni organi in organizacije so imenovali člane Odbora in Celice.

V skladu s tretjim odstavkom 4. člena Uredbe EU FUA je bila Evropska komisija o osebah ali organizacijah, ki so odgovorne za izvajanje nalog strateškega upravljanja zračnega prostora Republike Slovenije obveščena o ustanovitvi Odbora in imenovanih članih.

e. Delovanje Odbora in Celice

V letu 2018 se je Odbor sestal na svoji 5. redni seji dne 4. 4. 2018. Obravnaval je:

- zahteve iz Protokola (letni načrt uporabe zračnega prostora ipd.),
- spremljanje uporabe zračnega prostora nad Osrednjim vadiščem OSVAD Poček/Postojna,
- postopek uvajanja spremembe v zračnem prostoru (Airspace Change Process),
- poročilo o izvajanju prilagodljive uporabe zračnega prostora in ocene uporabe zračnega prostora 2017,
- ureditve glede TSA,
- izvedbo posvetovanja z uporabniki zračnega prostora,
- predstavitev Global Hawk,
- predloge Celice (varovanje zračnega prostora, priprava postopkovnika, uporaba SUA),
- prenovljen seznam članov Odbora in Celice.

5. Ovrednotenje delujočih sporazumov, postopkov in podpornih sistemov, ustanovljenih na strateški, predtaktični in taktični ravni upravljanja zračnega prostora v zvezi z varnostjo, zmogljivostjo zračnega prostora, učinkovitostjo in prilagodljivostjo operacij zrakoplovov vseh uporabnikov.

a. Vzpostavitev okvirnih dogovorov in pregledi že uveljavljene prakse, ki so jih razvili civilni in vojaški organi za lažjo uporabo koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora

Naloga Celice je vzpostaviti okvirne dogovore in pregledati že uveljavljene prakse, ki so jih razvili civilni in vojaški organi za lažjo uporabo koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora in seznaniti Odbor z že vzpostavljenimi praksami oz. dogovori, kot so:

- (a) postopki dodeljevanja struktur zračnega prostora na dnevni ravni;
- (b) postopek rednega pregleda potreb uporabnikov;
- (c) postopki odobritev dejavnosti, ki zahtevajo rezervacijo ali omejitev zračnega prostora;
- (d) postopek opredelitve začasnih struktur in postopkov zračnega prostora zaradi ponudbe več možnosti glede rezervacij zračnega prostora in glede prog.

Celica je pregledala že uveljavljene prakse in okvirne dogovore o uporabi struktur za posebne namene (angl.: *Special Use Airspace*, v nadaljnjem besedilu: SUA).

Glede postopkov dodeljevanja struktur zračnega prostora na dnevni ravni Celica deluje preko Operativnega centra Poveljstva sil Slovenske vojske (prej Združenega operativnega centra Slovenske vojske¹ - ZOC)) ob koordinaciji z Območno kontrolo zračnega prometa (v nadaljevanju OKZP). Postopki so opredeljeni v postopkovniku Operativnega centra Poveljstva sil Slovenske vojske², ki opredeljuje uporabo Osrednjega vadišča OSVAD Poček/Postojna, in Navodilu za izvajanje postopkov pri poletih prestreznikov zveze NATO (interno navodilo OKZP), ki opredeljuje načine rezervacije in uporabe začasno dodeljenega zračnega prostora (angl. *temporary segregated area*, v nadaljnjem besedilu: TSA).

Postopke odobritev dejavnosti, ki zahtevajo rezervacijo ali omejitev zračnega prostora, ima Operativni center Poveljstva sil Slovenske vojske opredeljene v postopkovniku, in sicer da se najave oz. potrebe usklajuje 60 dni vnaprej. S tem se potrebe redno pregledujejo.

¹ Z dnem 12. 5. 2017 je vzpostavljeno Poveljstvo sil Slovenske vojske, naloge ZOC je prevzel Operativni center Poveljstva sil.

² SOP št. 13-0010: Zapora zračnega prostora (začasna omejitev in prepoved uporabe zračnega prostora) pri delovanju enot SV na poligonu Postojna, št. 804-99/2013-1 z dne 30. 4. 2013

Celica ohranja stališče glede neobjave TSA v AIP Slovenija, kar utemeljuje z argumenti praktičnih operativnih razlogov.

Postopki odobritev dejavnosti, ki zahtevajo rezervacijo ali omejitev zračnega prostora, so predpisani in medsebojno usklajeni v zgoraj navedenih dokumentih.

Celica ne poroča o potrebi za vzpostavitev dodatnih okvirnih dogovorov za lažjo uporabo koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora.

Odbor ugotavlja, da so vzpostavljeni postopki dodeljevanja struktur zračnega prostora na dnevni ravni, postopek rednega pregleda potreb uporabnikov, postopki odobritev dejavnosti, ki zahtevajo rezervacijo ali omejitev zračnega prostora ter postopek opredelitve začasnih struktur in postopkov zračnega prostora zaradi ponudbe več možnosti glede rezervacij zračnega prostora in glede zračnih poti. Glede na to, da Odbor ni prejel predlogov in pripomb glede navedenih postopkov, se podaja mnenje, da so vzpostavljeni postopki ustrezni.

b. Določitev meril in postopkov, ki omogočajo ustvarjanje in uporabo prilagodljivih prečnih (lateralnih) in navpičnih (vertikalnih) mej zračnega prostora, potrebnih za upoštevanje raznih variacij poti letov in kratkoročnih sprememb letov

Celica je obravnavala nekatere predloge glede spremembe režima nad OSVAD Poček in ugotovila, da trenutno stanje uporabe v grobem zadovolji večino uporabnikov tega zračnega prostora.

Celica ves čas sodeluje z KZPS, agencijo in Odborom v obravnavi projektov o zračnem prostoru brez zračnih poti - SAXFRA in SECSI FRA.

Odbor ugotavlja, da so glede na potrebe obstoječe ureditve glede meril in postopkov, ki omogočajo ustvarjanje in uporabo prilagodljivih prečnih in navpičnih mej zračnega prostora, potrebnih za upoštevanje raznih variacij zračnih poti in kratkoročnih sprememb letov, ustrezne.

c. Ocena nacionalnih struktur zračnega prostora in omrežja rut

Celica ocenjuje, da so trenutne SUA zasnovani z upoštevanjem koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora in sicer modularno, in so umeščeni na način, ki omogoča njihovo smiselno uporabo glede na dejanske potrebe uporabnikov.

Odbor ugotavlja, da so glede na potrebe obstoječe ureditve glede nacionalnih struktur zračnega prostora in omrežja rut ustrezne.

d. Določitev pogojev, v katerih so za separacijo med civilnimi in vojaškimi leti odgovorne enote služb zračnega prometa

Pogoji separacije so že določeni za vsak SUA, za morebitna prestrezanja in so vključeni v interna navodila izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa. Vojaški zrakoplovi morajo spoštovati meje SUA, službe kontrole zračnega prometa pa predpisane razdalje od SUA. Določeni so tudi pogoji za izredne koordinacije za primere letala v sili, »medical« lete in podobne.

Odbor ugotavlja, da so glede na potrebe obstoječe ureditve glede določitev pogojev, v katerih so za separacijo med civilnimi in vojaškimi leti odgovorne enote služb zračnega prometa, ustrezne.

e. Pogajalski postopki in prednostna pravila za dodeljevanje zračnega prostora

Osnovne prioritete za uporabo TSA so določene v tehničnem sporazumu³ (angl. *Technical Agreement*) med NATO in Republiko Slovenijo. Celica meni, da ni potreb po izdelavi in določitvi dodatnih prioritete, da se vse aktivnosti dogovarjajo ob pripravah na večje vaje in dogodke, kjer skoraj vedno sodelujeta vsaj dva predstavnika Celice. Celica je sodelovala v pripravi in izvajanju vaj *Adriatic Strike 2018*, *Ramstein Guard 2018* in nekaterih manjših aktivnosti SV.

Člani Celice se vedno medsebojno dogovarjajo in usklajujejo pri svojem delovanju, pri svojih aktivnostih in iskanju rešitev, kjer je zmeraj najvažnejša varnost v zračnem prometu. Na sestanku Celice v mesecu decembru 2018 so člani ponovno vzeli pod drobnogled pretekle dogodke in ugotovili, da so vsi dogodki potekali varno. Člani Celice so se strinjali, da bodo tudi v prihodnje nadaljevali z utečeno prakso, analizo izvedbe, po vsakem dogodku.

Odbor ugotavlja, da so glede na potrebe obstoječe ureditve glede pogajalskih postopkov in prednostnih pravil za dodeljevanje zračnega prostora, ustrezne.

6. Problemi pri izvajanju te uredbe, sprejeti ukrepi in potrebe po spremembah

Celica je aktivno sodelovala pri izdelavi postopkovnika ob aktivaciji zrakoplovov prestreznikov Slovenske vojske na nalogah varovanja zračnega prostora Republike Slovenije. Celica se je seznanila in podala svoje mnenje tudi za naloge SV, ki zajemajo usposabljanje zmogljivosti "Pathfinder". Aktivnosti so se pričele izvajati v mesecu novembru 2018 in so letenje v zračnem prostoru razreda G, kar predstavlja novost za civilne uporabnike tega dela zračnega prostora.

Celica želi aktivno sodelovati pri izdelavi postopkov za letenje brezpilotnih zrakoplovov in postopkov za operativni zračni promet.

Celica je Odboru predlaga bolj aktiven pristop in angažiranje vseh deležnikov v implementaciji predpisov EU, ki urejajo področje brezpilotnih zrakoplovov. Slovenska vojska je v dogovoru s Celico iskala ustrezne rešitev za letenje vojaških brezpilotnih zrakoplovov, ki bi bila primerne tudi za ostale uporabnike, in imele čim manjši vpliv na tokove zračnega prometa. Celica meni, da so letalske aktivnosti z brezpilotnimi zrakoplovi v zelo velikem porastu in da bo v prihodnje izziv ustrezna ureditev vseh pravil, ki se nanašajo na te aktivnosti.

Odbor ni prejel drugih predlogov za spremembo nacionalnih ureditev v zvezi s konceptom prilagodljive uporabe zračnega prostora.

a. Standardizacijska inšpekcija EASA

V letu 2018 ni bilo standardizacijske inšpekcije EASA na področju prilagodljive uporabe zračnega prostora.

7. Posvetovanje z uporabniki zračnega prostora

Posvetovanje izvedeno 21. 5. 2018 (zabeležka na spletni strani).

³ »*Technical Arrangement between COM HQ AIRCOM on behalf of Supreme Headquarters Allied Power Europe (SHAPE) and The Slovenian Ministry of Defense on behalf of The Republic of Slovenia*« z dne 19. 7. 2013

8. Izidi nacionalnih inšpekcijskih pregledov, statističnih raziskovanj in revizij varnosti

a. Pristojna organa za nadzor

Pristojna organa za nadzor nad izvajanjem odločitev v zvezi s strateškim upravljanjem zračnega prostora ter za nadzor nad predtaktičnim in taktičnim upravljanjem zračnega prostora za statistično raziskovanje in revizijo varnosti sta agencija in Vojaški letalski organ, vsak za svoje področje pristojnosti.

Nadzorna organa za vsako koledarsko leto, na zahtevo pristojnih ministrstev in Celice, lahko pa tudi kadar koli med letom, poročata o izvajanju te uredbe in vprašanjih iz svoje pristojnosti iz Uredbe EU FUA.

b. Javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije

Agencija je v sodelovanju z Vojaškim letalskim organom v letu 2018 opravila skupni nadzor nad izvajanjem Uredbe EU FUA. Stanje glede ugotovljenega neskladja iz leta 2017 (glede ne objave TSA v AIP Slovenije) ni spremenjeno.

Agencija spremlja delo in je obveščena o aktivnostih Odbora in Celice. Na podlagi tega je agencija seznanjena z delovanjem nivojev 1 in 2, kot zahteva Uredba EU FUA.

Agencija nima pripomb na način delovanja strateškega nivoja izvajanja koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora.

c. Vojaški letalski organ

Na poziv o opravljenih nadzorih za svoje področje pristojnosti je poročal Vojaški letalski organ. V letu 2018 je skladno z Uredbo EU FUA, skupaj z agencijo izvedel usklajeni nadzor nad izvajanjem Uredbe EU FUA. Vojaški letalski organ je nadzor izvedel nad izvajanjem koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora na ravni 2 oziroma vojaškem delu Celice in ravni 3, na poligonu Postojna in enoti, pristojni za izvajanje nadzora in kontrole zračnega prostora.

9. Usposabljanja in strokovne kompetence osebja, ki izvaja naloge ravni 2 in 3 izvajanja koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora

Odbor je na svoji prvi seji sklenil, da se v zvezi z usposabljanjem osebja, ki izvaja naloge Celice, smiselno sledi smernicam dokumenta Funkcionalnega bloka zračnega prostora Srednje Evrope (v nadaljnjem besedilu: FAB CE) »*FAB Central Europe Implementation Phase: Updated/newly created training material for AMC/FMP staff*« in »*FAB Central Europe Implementation Phase: Identification and Plan for the Implementation of the Common Competence Scheme for AMC/FMP Staff*«.

Odbor je naložil Celici, da poroča Odboru o izvedenih usposabljanjih.

Celica ugotavlja, da je trenutno osebje Celice kompetentno na področjih, na katerih deluje. Za delovanje na ravni 2 in 3 bo potrebno usposobiti člane Celice in dodatno osebje, kateremu bodo delegirane posamezne naloge, kot so izdelava dnevnih planov (AUP - Airspace Use Plan) in njihova distribucija, ko se sprejme odločitev o tem. O izvedenih usposabljanjih Celica ni poročala.

V letu 2018 so se člani Celice seznanili z delovanjem Celice v Republiki Hrvaški in Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske.

10. Sodelovanje med državami članicami pri upravljanju zračnega prostora in zlasti pri ustvarjanju in upravljanju čezmejnega zračnega prostora in čezmejnih dejavnosti

a. *Morebitni razvoj čezmejne uporabe zračnega prostora s sosednjimi državami*

Odboru se poroča o morebitnem razvoju čezmejne uporabe zračnega prostora s sosednjimi državami, kjer je to potrebno zaradi prometnih tokov in dejavnosti uporabnikov, oziroma drugih aktivnosti v zvezi z upravljanjem zračnega prostora z navedenimi sosednjimi državami članicami, da skupaj obravnavajo uporabo zračnega prostora prek državnih meja in/ali meja letalskih informativnih območij; še posebej z Italijo, kot državo, ki ni v FAB CE.

Republika Slovenija nima čezmejnih območij (*Cross Border Areas - CBA*)⁴, niti se ne predvideva njihova vzpostavitev. Ko bo relevantno, se bodo aktivnosti izvajale v skladu z določili Protokola, oziroma v kolikor bi prišlo do oblikovanja teh območij, se bo sodelovanje odvijalo na nivoju Celice s predlogi že ob pripravi takih območij. Celica bo o tem poročala Odboru.

b. *Izvajanje koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora na nivoju funkcionalnega bloka zračnega prostora (FAB CE)*

Obveznost izvajanja koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora je naložena tudi funkcionalnim blokom zračnega prostora. V letu 2018 ni bilo aktivnosti v zvezi z izvajanjem koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora na nivoju FAB-a.

II. Ocena uporabe zračnega prostora 2018

1. Obveznost poročanja po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 390/2013 (načrt izvedbe)

Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 390/2013 z dne 3. maja 2013 o določitvi načrta izvedbe za navigacijske službe zračnega prometa in funkcije omrežja v Prilogi V (seznam podatkov, ki jih je treba zagotoviti za namen te uredbe) v točki 1.1 (f) nalaga nacionalnemu nadzornemu organu (agenciji), da poskrbi, da so na voljo podatki za podporo nalogam iz člena 4(1)(m) in (n) Uredbe EU FUA o določitvi skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora.

Celica je posredovala poročilo o uporabi zračnega prostora za 2018. Podatke iz poročila je agencija preko poročanja »PP RP2 Annual Monitoring Report« Organu za oceno uspešnosti izpolnila obveznost poročanja.

⁴ Čezmejno območje (CBA) pomeni omejitev ali rezervacijo zračnega prostora vzpostavljeno nad mednarodnimi mejami za specifične operativne zahteve. Te so lahko v obliki začasno oddeljenega zračnega prostora (TSA) ali začasno rezerviranega zračnega prostora (TRA)

2. Poročilo o uporabi zračnega prostora

Posebna SUA referenca oz. oznaka:	Vsota rezerviranih ur (D-1)	Vsota porabljenih ur
R4	309:30	224:05
R4,5	160:30	147:30
R4,5,6	51:00	51:00
TA1	74:00	47:13
TA2	113:30	74:09
TA3	00:00	00:00
Ad hoc SUA*	164:00	144:40
skupaj	872:30	688:37

* AS2018 AIP SUPP

Celica poroča o objavljeni in dejanski uporabi zračnega prostora. Vir podatkov za LJ-R4, LJ-R4 in R5 ter LJ-R4-R5-R6A-R6B-R6C so NOTAM-i, objavljeni in preklicani. Vir podatkov za TA1, TA2 in TA3 so iz OKZP FDPS (opomba: ko se na radarskem zaslonu aktivira cona, se to evidentira v *log book*, ki je vir podatkov). Za TA1 in TA2 velja najmanjša enota 60, 90 ali 120 minut.

3. Ocena uporabe zračnega prostora

Vzpostavljene strukture uporabe zračnega prostora so zasnovane modularno in so umeščene na način, ki omogoča njihovo smiselno uporabo glede na dejanske potrebe in na način, da ne vplivajo oziroma minimalno vplivajo na komercialni zračni promet.

Podatki o uporabi zračnega prostora v letu 2018 kažejo, da je vsota porabljenih ur vedno nižja ali enaka vsoti števila načrtovanih ur.

Odbor podaja oceno, izhajajoč iz podatkov o uporabi zračnega prostora v letu 2018, v primerjavi s podatki iz preteklih let ter izvedenimi usklajevanji med civilnimi in vojaškimi uporabniki zračnega prostora, da se v zračnem prostoru Republike Slovenije koncept prilagodljive uporabe zračnega prostora izvaja ustrezno.

4. Ocena Celice

Rezervacije zračnih prostorov SUA so se povečale za 4%. Dejanska uporaba teh zračnih prostorov je manjša za 13%. Vzrok je bolj natančno vodenje evidenc o dejanski uporabi in sproščanju po koncu dejavnosti. Vremenski pogoji in uporaba zračnega prostora razreda G so glavni dejavniki, ki vplivajo na uporabo/neuporabo SUA. Sami postopki so primerni potrebam.

5. Mehanizmi za arhiviranje podatkov o zahtevah, dodelitvi in dejanski uporabi struktur zračnega prostora

Operativni center Poveljstva sil Slovenske vojske shranjuje podatke o rezervacijah, preklicih in uporabi SUA (podatki se zbirajo od leta 2012) v tabelah. CNKZP shranjuje podatke o uporabi TSA. KZPS hrani podatke o uporabi TA1, TA2 in TA3. Podatki se na začetku leta združijo za preteklo leto in arhivirajo v KZPS.

Odbor bo v prihodnosti, če se izkaže potreba, preučil, ali je potrebno vzpostaviti drugačen način zbiranja podatkov in njihovo obliko ter način njihovega posredovanja.

→→→